Vývoj aplikací v prostředí .NET

Katedra řídicí techniky, ČVUT-FEL Praha

1. přednáška

VAN na Webu

Stránka předmětu:

dce.fel.cvut.cz

-> E-kurzy systému Moodle

-> Vývoj aplikací v .NET

http://support.dce.felk.cvut.cz/e-kurzy/course/view.php?id=58

V poloprovozu webový server:

http://dcenet.felk.cvut.cz/

Doporučená literatura

Autor: Vy, osobně

Titul: Váš vlastní program, vydavatel: Visual Studio 2008.

Věřte nám, že tohle je nepřekonatelně nejlepší literatura, z níž se skutečně něco naučíte.

Pro počáteční představu o jazyce zkuste kurzy na WEBu – například:

- •http://www.functionx.com/csharp/ velmi dobrý a přehledný kurz C#
- •<u>http://www.softsteel.co.uk/tutorials/cSharp/contents.html</u> 20 lekcí C#
- http://csharpcomputing.com/Tutorials/TOC.htm misty trochu zmatený text

Milovníci papíru si mohou někde půjčit třeba:

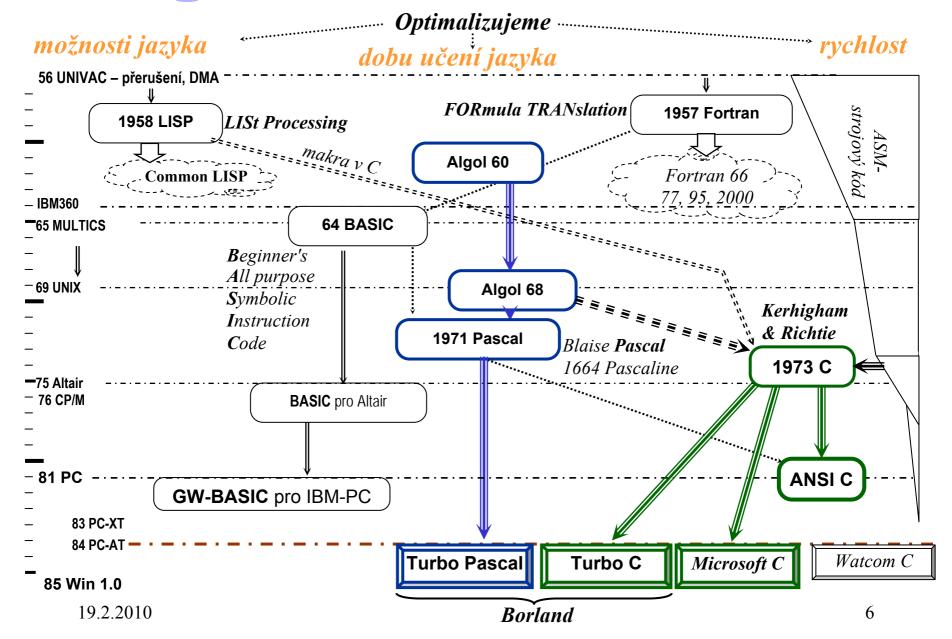
- •Robinson Simon et al.: **C# 2005 Programujeme profesionálně.**Computer Press 2007, 80-251-1181-4 / 9788025111819 (cca 1390 Kč)
 - velmi podrobný popis, někdy až příliš,
 - naproti tomu jiné profesionální otázky jen lehce naznačené.
 - není zahrnuta verze 3.0.

Úvodem něco o programování

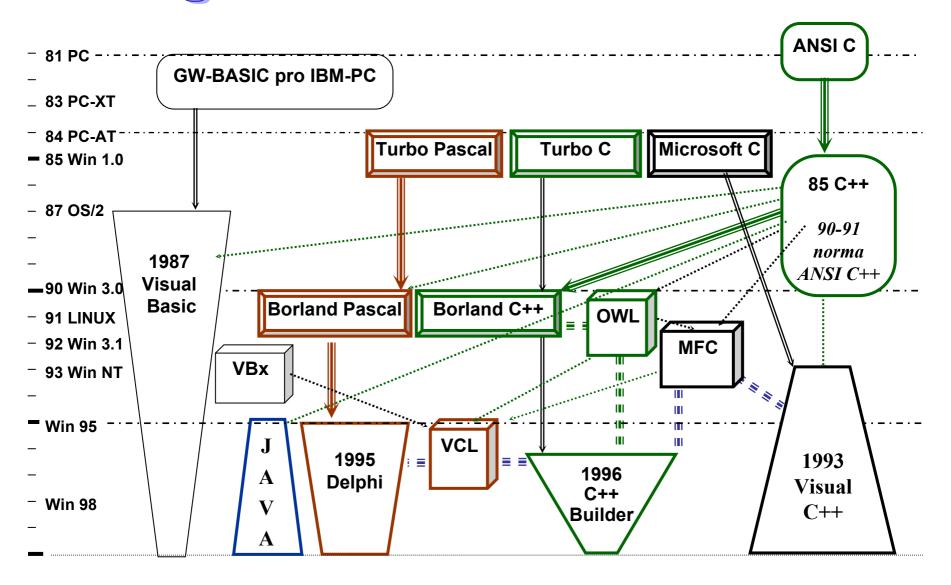

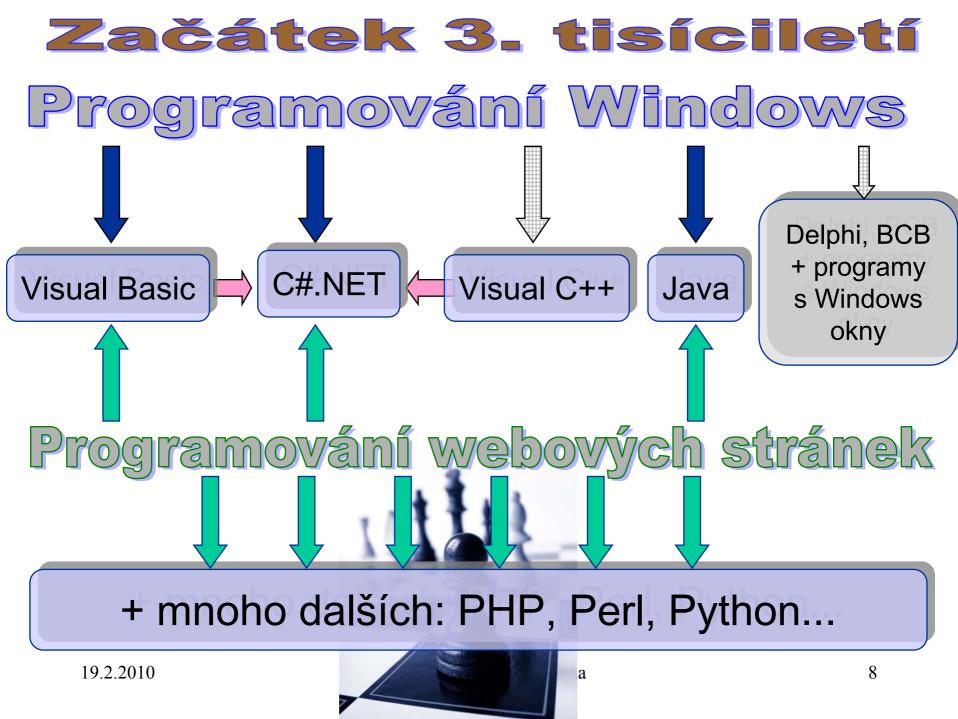
a n e b co zde zůstalo po dávných OS...

Programování do roku 1985

Programování na konci 2. tisíciletí

... a také něco málo o .NET Frameworks

aneb na úvod trošku nu[d|t]né teorie

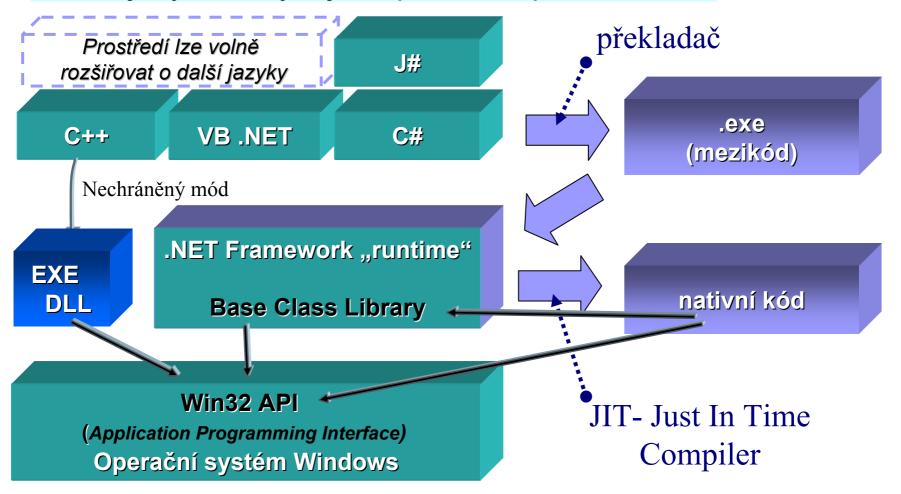
Co znamená NET.Framework?

 Nové prostředí pro aplikace, považované za objektové API, dovolující lepší vzájemné sdílení kód a služeb.

Unmanaged Applications	Managed Applications využívají CLR, zejména jeho správu paměti	Web Applications	
	Class Library	Web Forms Web Services ASP.NET	
	CLR - Common Language Runtime		
		Web Server (IIS)	
Operační systém			

Co znamená NET.Framework?

Multi-jazykové vývojové prostředí pro Windows

Závod Java versus C#

1990 Java navržena jako univerzální jazyk V domácích systémech neuspěla Poté upravena pro kabelovou televizi - další neúspěch

1994 se začíná rozvíjet WEB

1995 Java upravena pro WEB pro názvem Oak

1996 (23.ledna) vypuštění první JDK 1.0 Microsoft kupuje licenci Java

1997 Sun žaluje Microsoft za úspěšné Visual J++ Následuje série soudních procesů (1997-2002)

– Sun žaloval Microsoft za to, že používal modifikaci Java (JDK 1.1.4) vytvářející kód kompatibilní pouze s Windows, což porušilo licenční ujednání.

Microsoft musí z nařízení soudu stáhnout Visual J++ a také MS VM pro Java.

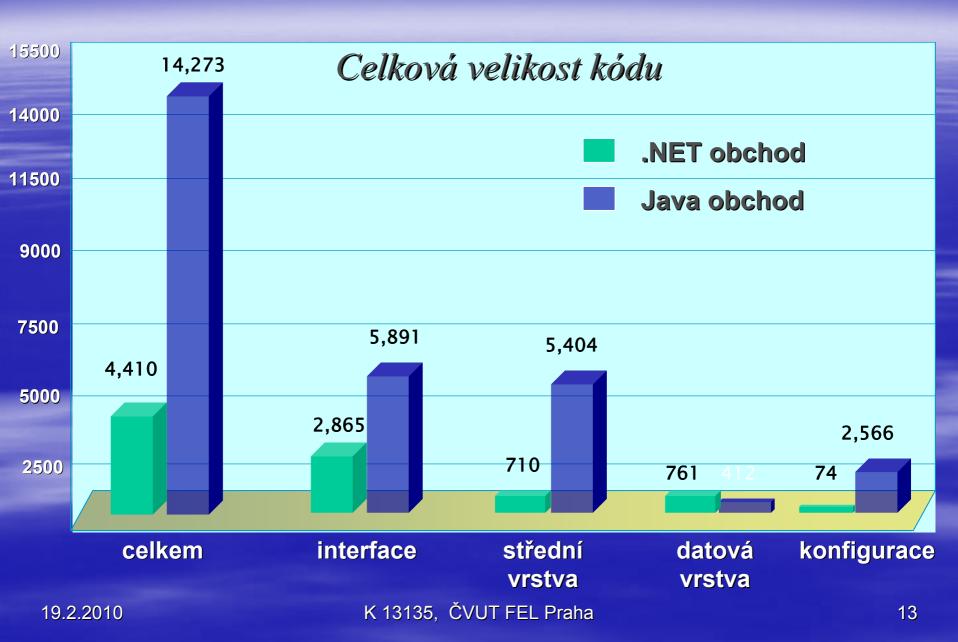
1999 Microsoft nahrazuje Visual J++ jazykem nově navrženým C#.NET, který obsahuje řadu vylepšení

2005 Microsoft uveřejnil "Conversion Assistant 3.0" dovolující úplný převod Java kódu veze <5 do C#. Součást Visual Studio 2005

Sun převzal část idejí C# do poslední verze Java 5.0

2009 Oracle kupuje Sun

Hlavní výhoda -> WEB: Pet-shop převzato od [Bent Thomsen, Dept. of Computer Science Aalborg University]

Vybrané odkazy Java vs. C#

- C# for Java Developers
 (http://msdn.microsoft.com/en-us/library/ms228358.aspx)
- Java vs. C# Code for Code Comparison (http://www.javacamp.org/javavscsharp/)
- Comparison of Java and C Sharp
 (http://en.wikipedia.org/wiki/Comparison of C Sharp and Java)

Na síti existuje hodně srovnání, avšak pozor

- často obsahují chyby nutno ověřit
- starší popisy neplatí 100 % oba jazyky se vyvíjejí...

K čemu jsou vlastně objekty?

Co je vlastně objektem?

- OOP (Objektove Orientované Programování) prohlašuje vše za objekt.
- Počítač je určitě objektem, ale co vítr z ventilátoru, barva, teplota?
- Jak popsat vztahy mezi reálnými objekty?
 - □ Vztahy mezi objekty můžeme rozdělit na dvě hlavní skupiny "mít" relace a "být" relace (*is-a relation*, *has-a relation*):
 - Relace "mít" vyjadřuje vztahy "skládá se z", "obsahuje", apod. Objekt počítač má objekty disky, procesor, kryt, atd. Objekt kryt má zas objekty šroubky, plechy.
 - Relace "být" vyjadřuje obecné vztahy. Počítač je stroj.

Objektové programování podporuje

- relaci "být" pomocí dědičnosti
 - od základního objektu "stroj" můžeme odvodit specializovaný stroj "počítač".
- relaci "mít" popíšeme přidáním vlastněných tříd jako členů jiných objektů. Jiná podpora neexistuje v OOP.
- Skutečný počítač je však současně stroj, elektrické zařízení, zdroj rušení a mnoho dalšího. Jak tohle popíšeme?

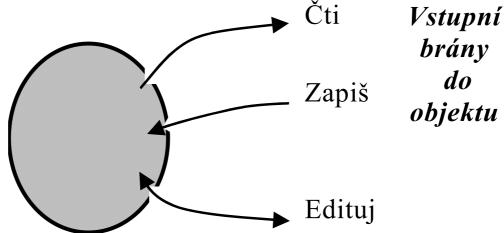
Jak tedy chápat objekty?

- spojují data s funkcemi, které s nimi pracují
- zapouzdřují data
- dovolují někdy popsat aproximovat jednodušší vztahy reálného světa
- Objekty řeší architekturu softwaru, a ne reality ← obtížně vyjadřují složitější vztahy!

Objekty je šikovná programovací technika – když se umí používat!

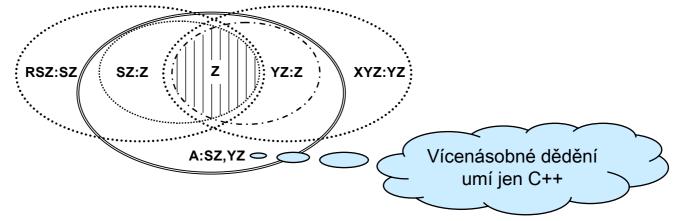
Objekt - zapouzdření dat (encapsulation)

- izolace nebezpečných operací
- vazba mezi daty a metodami, které s nimi manipulují
- public metody a data vnější ovladače objektu
- private, protected metody a data vnitřní operace
 Čti Vstupní

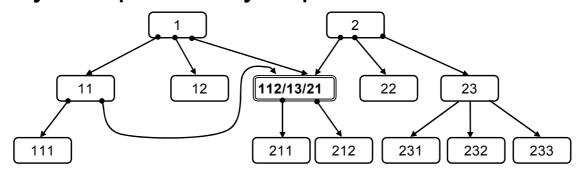

Práce s objektem

 Dědění (inheritance) - skládání operací objektu z podmnožin

 Objekt jako prvek objektu - vytvoření lesovité struktury nadřízených a podřízených prvků

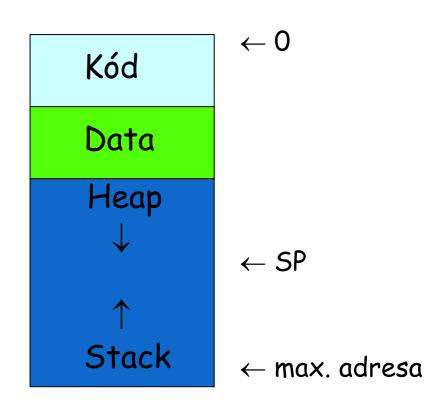
Objekty a jejich instance

Malé opakování

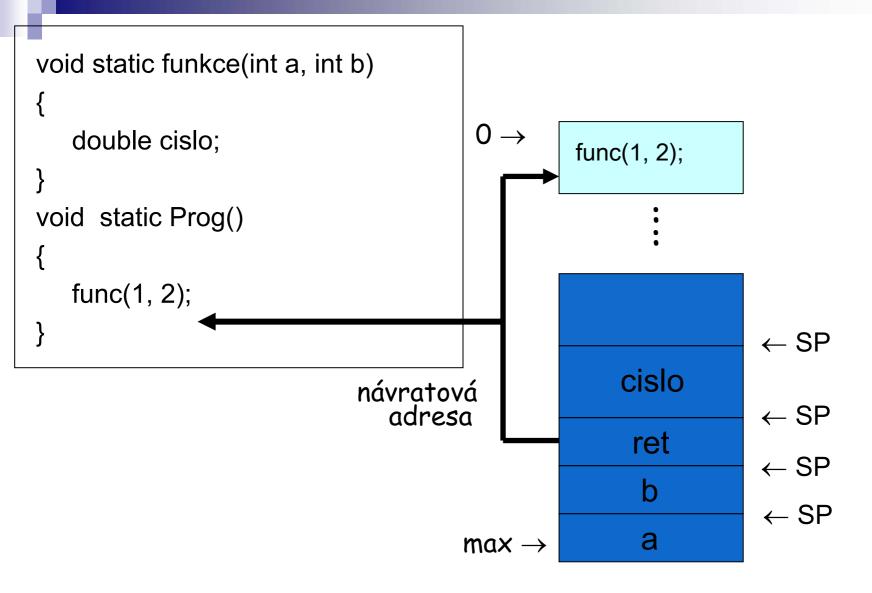
Stack versus heap

Organizace obecného programu

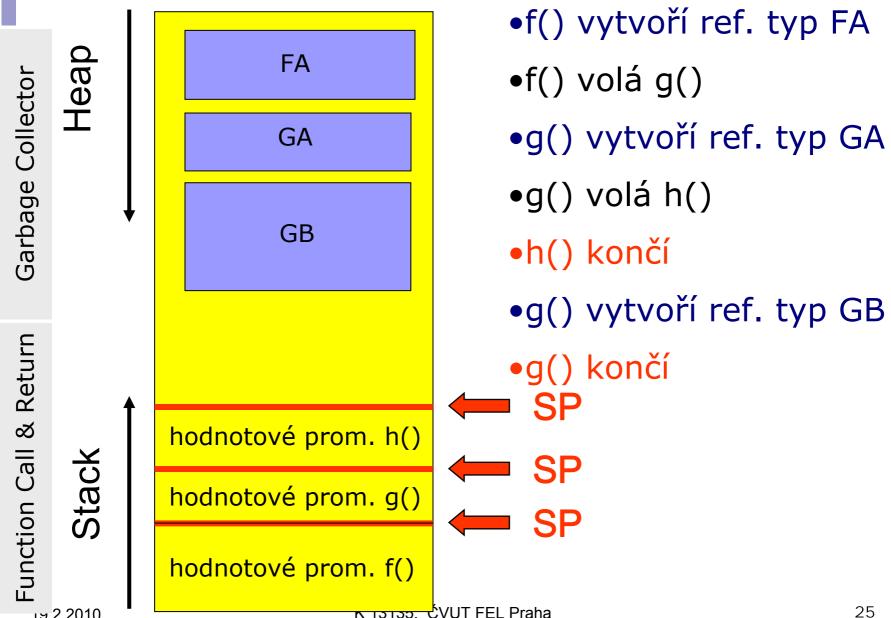
- Kód kód programu
- Data statické proměnné
- Heap referenční typy
- Stack
 - □ Parametry funkcí
 - □ Návratové adresy
 - Hodnotové lokální proměnné

Animace volání funkce

Animace práce se stack-zásobník a heap-halda

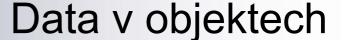
19.2.2010

Objektové prostředí neznamená automaticky objektový program

Neobjekty a objekty

Ryze neobjektový program

V tomto programu chybí vazba dat do celků → nepřehlednost


```
struct Bod { public int x, y;
    static int GetMax(Bod b)

{     return b.x>b.y ? b.x : b.y; }

static void Main(string[] args)

{        Bod b1; b1.x=1; b1.y=2; int m1 = GetMax(b1);
        Bod b2; b2.x=4; b2.y=5; int m2 = GetMax(b2);
}
```

Program zachází dobře se skupinami dat, ale za cenu složitějšího kódu funkcí

→ nutnost odkazovat v nich na prvky

Konečně objektový program

```
class Bod
   public int x, y; // vždy začínáme od dat ← odtud OOP
   public int GetMax() { return x>y ? x : y; }
   static public int GetOrg { return 0; }
// metodu Bod.GetMax() lze zapsat i jako:
public int GetMax() { return this.x>this.y ? this.x : this.y; }
// ve static public int GetOrg – nelze odkazovat na x, y
// vnitřně je Bod.GetMax() přeloženo
ipublic int GetMax(Bod this) // automaticky vloženo
     { return this.x>this.y ? this.x : this.y; }
/// do static public int GetOrg – překladač nepřidá this
```

Uložení jednotlivých instancí objektů

```
class Bod { public int x, y;
              public int GetMax() { return x > y ? x : y; }
              static int GetOrg() { return 0; }
static void Main(string[] args)
    ■Bod b1; b1 = new Bod(); Bod b2 = new Bod(); int m1 = b1.GetMax();
                                                          int m2 = b2.GetMax();
                      b1.x
                                                    b2.x
                                   b1.y
                                                                b2.y
 b2
 b1
                                   int y;
                                                                int y;
  Zásobmník
           Halda
                      int x;
                                                    int x;
                  this
         Kód
                           Bod.GetMax (Bod this)
                                                             Bod.GetOrg()
    programu
                             kód metody
```

Klíčové slovo this

- okazuje na instanci dat objektu, ze které byla příslušná metoda vyvolaná;
- v kódu metody se obvykle nepoužívá překladač ho doplňuje automaticky;
- implicitně se uvádí jen výjimečně, když
 - □ chceme zdůraznit, že pracujeme s elementy objektu
 - nebo pro vyloučení záměny s jiným parametrem public void InitX(int x) { this.x=x; }
- statické metody nemají this. Nelze ho v nich používat, ale díky tomu je můžeme volat bez instance objektu.

C# class a struct

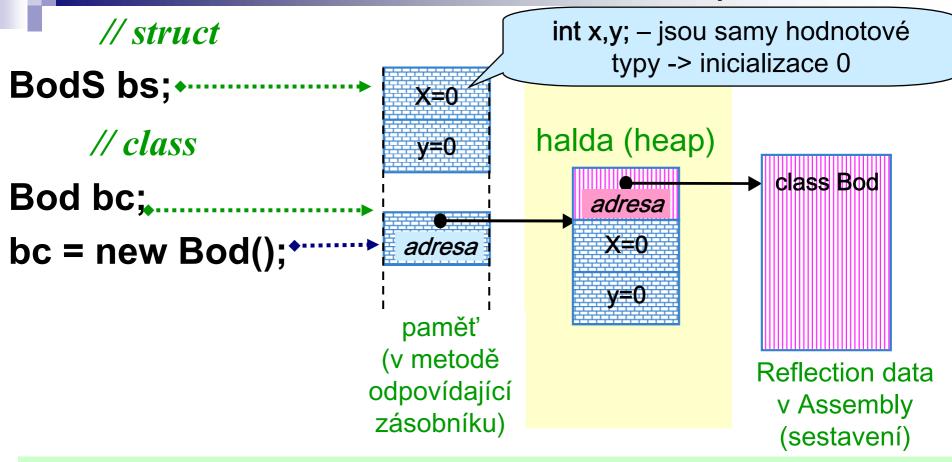
Třída a struktura

```
class Bod
                                      struct BodS
{ public int x, y;
                                       { public int x, y;
  public int GetMax()
                                         public int GetMax()
   { return x > y ? x : y; }
                                          { return x > y ? x : y; }
                                         static int GetOrg()
  static int GetOrg()
   { return 0; }
                                          { return 0; }
static void Main(string[] args)
                                      static void Main(string[] args)
  Bod b1 = new Bod(); // new nutné
                                       { BodS bs1; // !!! možno i s new
  b1.x = 1; b1.y = 2;
                                         bs1.x = 1; bs1.y = 2;
  int m1 = b1.GetMax();
                                         int ms1 = bs1.GetMax();
  Bod b2 = new Bod();
                                         BodS bs2; //!!! možno i s new
  b2.x = 1; b2.y = 2;
                                         bs2.x = 1; bs2.y = 2;
  int m2 = b2.GetMax();
                                         int ms2 = bs2.GetMax();
```

Referenční a hodnotové typy

	Hodnotové typy (Value Types)	Referenční typy (Reference Types)
proměnná 	hodnota	reference (odkaz) na hodnotu
uložena jako	data	odkaz na haldu (heap)
inicializace	0, false, '\0'	null
přiřazení =	kopie hodnoty	kopie reference
příklad	int $x = 17$;	string s = "Ahoj";
1	int $y = x$;	string s1 = s;
	x 17 y 17	s s1
		Ahoj
	paměť	paměť ////
Pokud alokujeme v metodě třídy/struktury, pak paměť odpovídá zásobníku .2010 K 13135, ČVUT FEL Praha 34		

Uložení class a struct v paměti 1/2

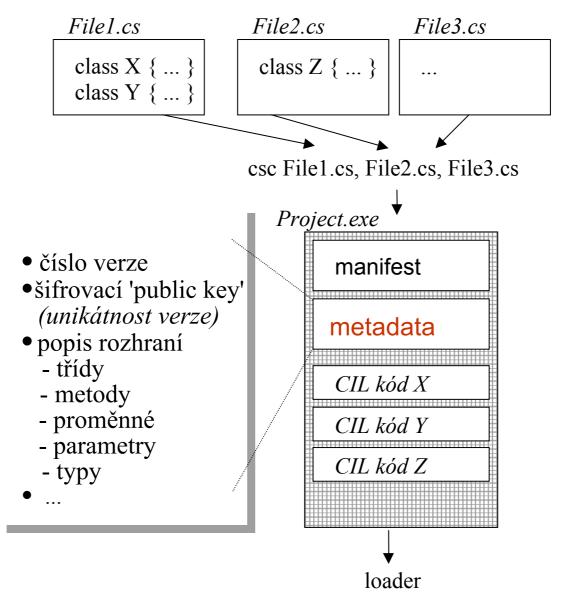

BodS bs; je totožné s BodS bs=new BodS();

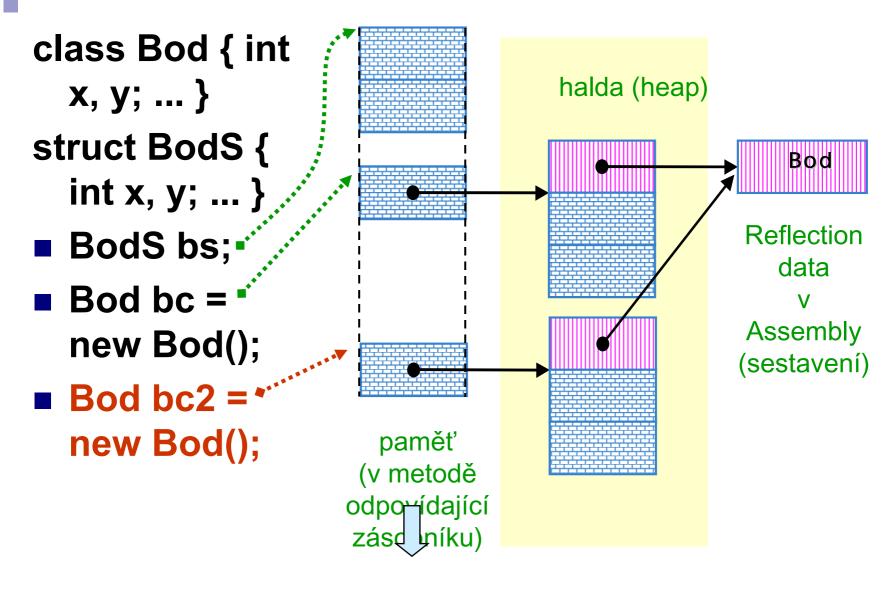
Bod bc; je různé od Bod bc = new Bod();

bezparametrové konstruktory

Assembly

Uložení class a struct v paměti 2/2

Referenční / hodnotový typ

na srovnání class a struct

Výhody C# struct

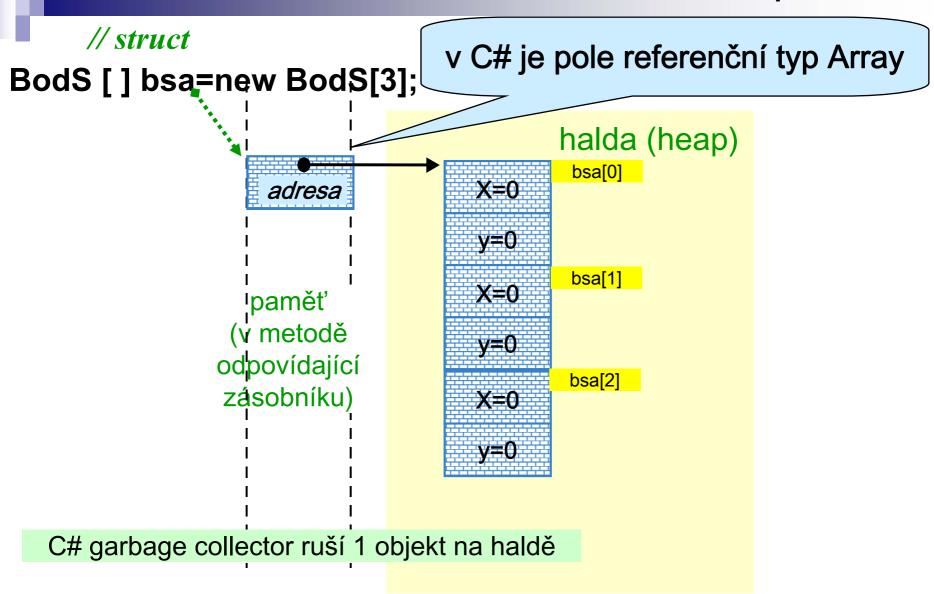
se hodí pro malé datové prvky jako body, např. komplexní čísla. Pole 1000 bodů

BodS[] pole = new BodS[1000];

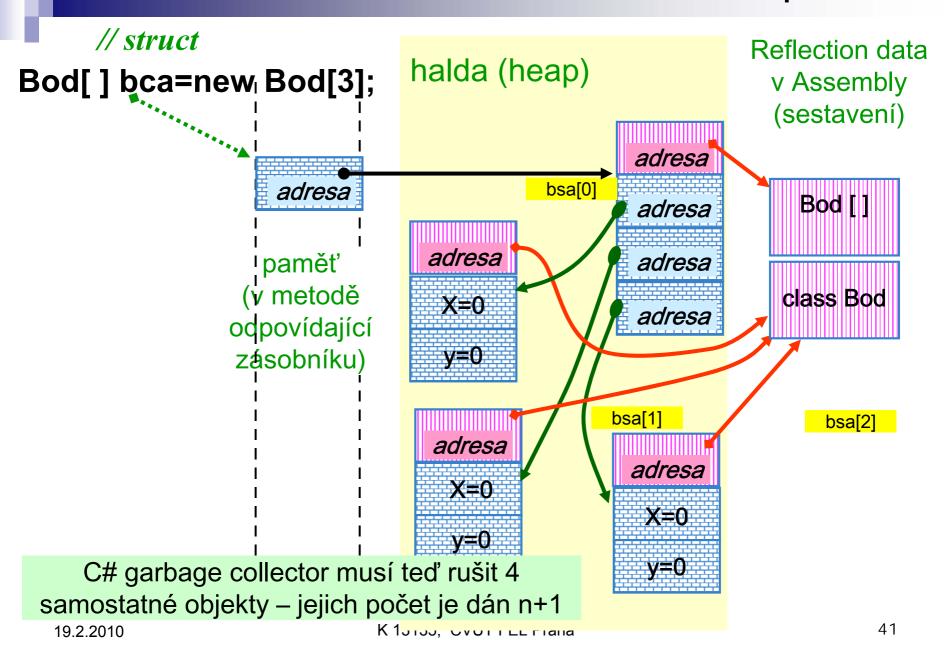
vyjde efektivněji se struct BodS než s class Bod

- totéž platí i pro členy třídy. Struct se vloží přímo mezi datové prvky instance. Nevytváří žádné další alokace na haldě.
- Ruší se automaticky se svým nadřízeným objektem, tedy třídou, strukturou nebo metodou → nezatěžuje správu haldu.

Pole se struct v paměti

Pole s class v paměti

Class/struct v jiných jazycích

- **Java** Probraná deklarace class Bod se shoduje s C#, ale v Java chybí typ struct.
- <u>C++</u> struct a class se liší jedině výchozím přístupovým atributem - public pro C++ struct a private pro C++ class

```
class Bod // deklarace objektu
{ public: // přístupový atribut pro následující metody
  int x,y;
  int GetMax() { return x>y ? x : y; } // inline metoda
  int GetOrg();
```

}; // V C++ je nutný středník za deklarací třídy

int Bod::GetOrg() { return 0; } // definice metody vně

Deklarační prostory

základ pro užívání identifikátorů

Význam deklaračních prostorů

- určují platnost proměnných, rozsah jejich užití (tzv. scope)
- omezují volbu jmen dalších proměnných
- určují, zda se identifikátor vztahuje k členu metody a k jakému
- určují přístup pomocí atributů public, protected, private
- umožní nám pochopit přetypování objektů

Organizace .NET kódu

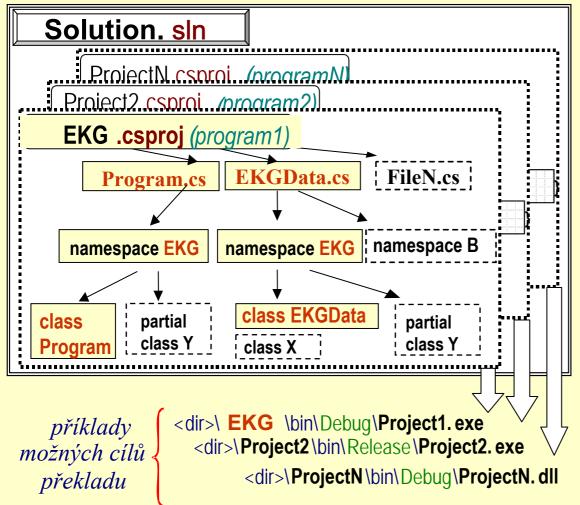
```
namespace Experiments
  class Program
   { static void Main(string[] args)
  namespace First
   Inamespace Second
     { class Exp1
        { public static void A() { }
          public static void B() { }
     class Exp2
      { public static void A() { }
       public static void B() { }
```

```
using Experiments.First;
using Experiments.First.Second;
```

```
Experiments.First.Second.Exp1.A();
First.Second.Exp1.A();
Experiments.First. Exp2.A();
First.Exp2.A();
```

```
Exp1.A();
Experiments.First.Second.Exp1.A();
Exp2.A();
Experiments.First.Exp2.A();
```

Obecná struktura C# programu

- Jeden C# soubor
 může obsahovat i
 více deklarací tříd,
 na rozdíl od Java
 programu.
- Deklarace jedné
 třídy nebo struktury
 může být rozložena
 do více souborů.,
 tzv. "partial classes"

Deklarační prostory 1/2

- Deklarace definuje jméno uvnitř deklaračního prostoru, do kterého patří.
 - Namespace: zde deklarujeme třídy (class), rozhraní (interface), struct, enum, delegate
 - □ Class, struct, interface zde deklarujeme pole (field), metody (method) patřící třídám, strukturám.
 - □ Blok deklarace lokálních proměnných
 - □ Vnořený blok: deklarace lokálních proměnných bloku

Deklarační prostory 2/2

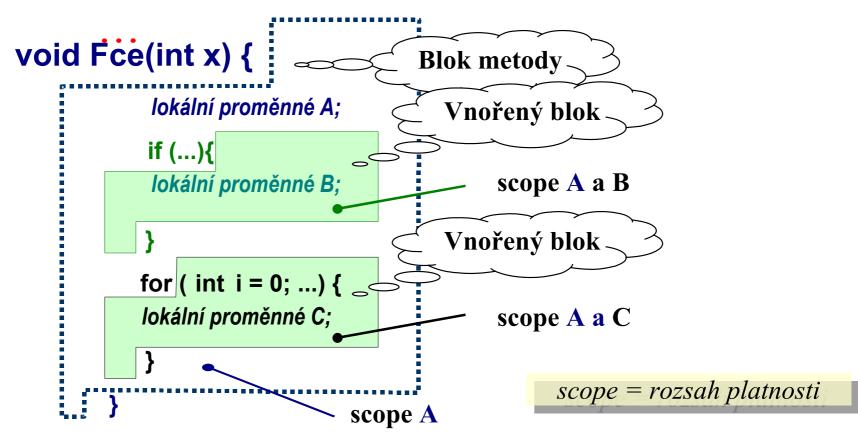
```
namespace Prog1 {
      class Class1 {
         void Fce() {
               if (...) {
```

Vnořený příkazový blok není samostatný, patří do deklaračního prostoru metody!

Pravidla pro deklarační prostory

- 1. Žádné jméno není viditelné mimo svůj deklarační blok.
- 2. Každé jméno je viditelné v celém deklaračním prostoru od {
 - Výjimku z tohoto pravidla tvoří jen lokální proměnné
 ty lze používat jen od deklarace do konce dekl. prostoru.
- Žádné jméno nesmí být deklarováno vícekrát uvnitř téhož deklaračního prostoru stejné úrovně, s výjimkou přetížených (overloaded) členů tříd.
- 4. Jméno může být však předeklarování ve vnořeném deklaračním prostoru, avšak s výjimkou vnořených příkazových bloků.
- 5. Znovu deklarované jméno překryje původní proměnnou, změní její stav z visible na hidden

Vnořené příkazové bloky

 Ve vnořeném příkazovém bloku lze deklarovat jen lokální proměnné, které neskrývají identifikátory nadřazeného bloku

Pozn. C++ dovoluje předeklarovat identifikátory i v příkazovém bloku, ale C# tohle zakazuje kvůli usnadnění verifikaci programu.

K 13135, ČVUT FEL Praha

Příklad

```
void fce(int a) {
                    Překrývání identifikátorů proměnných se obecně pokládá
                              za nepřehledný programátorský styl
  int b;
                     - zde užito jen pro demonstraci vlastností dekl. prostorů
  if (...) {
       int b; // chyba: b je již deklarované ve vnějším bloku
       int c;
       int d;
            } else {
       int a; // chyba: a je již deklarované ve vnějším bloku
       int d; // OK: d je v jiném bloku
  for (int x = 0; ...) {...}
  for (int x = 0; ...) {...} // OK: x = 0 jiný lokální blok
  int b; // chyba: b je již deklarované
```

Modifikátory přístupu- access modifiers

private	nejvíce omezený přístup, povoleno manipulovat pouze z téhož deklaračního prostoru (třídy, struktury, interface)		
public	není stanoveno žádné omezení		
internal	limituje přístup na soubory téže assembly, kde je jako public		
protected	limituje přístup na deklarační prostory této a odvozených tříd		

internal protected *limituje přístup na soubory odvozené třídy z téže assembly*

Příklad užití atributů

```
class MujProgram
/*....*/
                   // stejně by se choval i class Test
 struct Test
     // private
                                                               Deklarační
      int privD;₹
                                                               prostor Test
                          { pubD++; privD++;
      void privM() 
      public int pubD;
                          { pubD=privD=0; privM(); }
      public void pubM()
 void VnejsiM()
      Test tst=new Test();
      tst.pubM(); tst.pubD=1;
      tst.privM(); tst.privD=1;
                                // CHYBA!!
    \} /* tst je sice viditelné, ale dekl. prostoru VnejsiM()
     není povolen přístup k privátním členům */
```

Srovnání C#, C++ a Java

C#	C++	Java
private default	private default class	private
public	public default struct	public
protected	protected	N/A
internal		protected default
internal protected		N/A

Poznámka k jménům proměnných

aneb nejen objekty tvoří dobrý program

Identifikátory

- Identifikátor = (písmeno | '_' | '@') {písmeno | číslice | '_'}
- Unicode!
 - □ Jména mohou obsahovat "Unicode escape sequences" \u017E pro ž someName, sum_of3, _10procent, @while, žlutý, \u017Elut\u00FD
- Rozlišují se malá a velká písmena
 - AB, ab, aB, Ab jsou 4 různá jména
- "@" přinutí překladač brát klíčové slovo (keyword) jako identifikátor if je klíčové slovo @if je identikátor if
 - □ Řetězec "\"D:\\readme.txt\"" rozlišuje 'escape' znaky.

 Je-li uvozený @, jak \ není 'escape' znak. Všechny vnitřní "
 se zdvojují a řetězec může mít i několik řádek.

@"Jméno souboru: ""D:\readme.txt"""

se vypíše jako

Jméno souboru:
"D:\readme.txt"

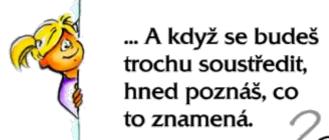
C# konvence pro identifikátory

- Pascal konvence každé první písmeno složeného jména je velké, např. IndexOf, GetValue()
- Camel konvence první slovo má malé písmeno, následující slova pokračují velkým písmenem, např. boldFont, shortName
- Vše velkým písmem používáme pro 2 písmenné akronymy a symboly podmíněného překladu, např. LF, DEBUG, ale Xml
- public datové členy podstatné jméno v Pascal konvenci
- public metody <u>sloveso</u> v Pascal konvenci
- property <u>přídavné jméno</u> v Pascal konvenci
- parametry používají Camel konvenci
- akronymy delší než 2 písmena mají ve jménech pouze první písmeno velké, např. class EkgData, int rdEkgTime, double ekgValue

Základní pravidlo pro volbu identifikátorů

Vždy volíme výstižná jména, žádné nesmyslné zkratky!

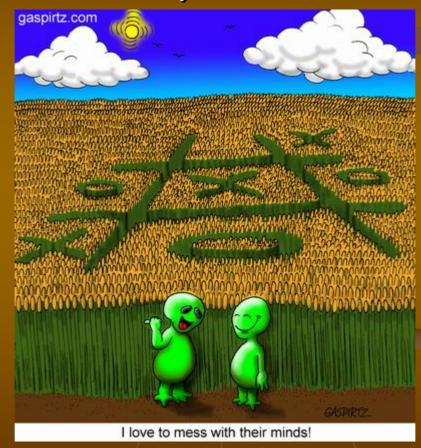

Převzato z: www.wise-women.org/tutorials/spellout/

Převzato z http://www.ahdesign.cz/

Pole v C#

budou na cvičení, a tak trochu o nich

Rád jim pletu hlavy...

K 13135, ČVUT FEL Praha

Následující snímky

- · jsou určené jako další rozšíření přednášky;
 - projdeme je jenom zběžně
 - ·a proto se nebudou ani zkoušet.

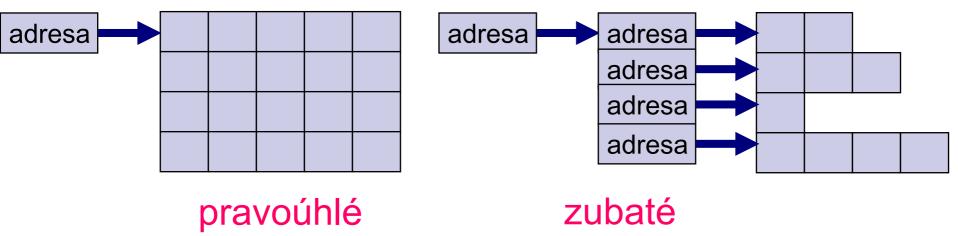

- System.Array základní třída pro všechna pole
- Má několik užitečných metod, např.:
 - □ CopyTo(), Find()
- Několik málo užitečných property jako
 - □ Length
 - □ . . .
- Mnoho užitečných statických metod jako
 - Array.BinarSearch(); Array.Sort(); Array.Reverse(); Array.Copy();
 - □ ...

Způsoby uložení polí v paměti

- Dvourozměrná pole
 - □ Pravoúhlé (rectangular) řádky mají stejnou délku
 - □ <u>Zubaté</u> (jagged) pole polí řádky mají různou délku

- Vícerozměrná pole
 - opět buď "zubatá" nebo pravoúhlá

Pravoúhlá pole

Jednorozměrné:

```
\square int[] v;
```

I pole musí být vytvořeno

```
int[] v; // pouze reference
v = new int[4]; // nyní je pole vytvořeno
```

Dvourozměrné:

```
□ int[,] a; //Všimněte si použití čárky
```

I pole musí být vytvořeno

```
\square a = new int[4,3]; // nyní je pole vytvořeno
```

Prvky v poli

int[,] a;
a = new int[4,3];
a[3,2] = 25; // přiklad práce

reference a:null

	prvek a[0,0]	prvek a[0,1]	prvek a[0,2]
	prvek a[1,0]	prvek a[1,1]	prvek a[1,2]
	prvek a[2,0]	prvek a[2,1]	prvek a[2,2]
reference a:	prvek a[3,0]	prvek a[3,1]	prvek a[3,2]

heap

Inicializované jednorozměrné pole

• Všechny tři následující deklarace jsou přípustné pro inicializované pole čtyř bodů Bod:

```
Bod[] body1 = { new Bod(8, 7), new Bod(3, 7),
new Bod(5, 1), new Bod(1, 3) \};
Bod[] body2 = new Bod[] { new Bod(8, 7),
new Bod(3, 7), new Bod(5, 1), new Bod(1, 3) \};
Bod[] body3 = new Bod[4] { new Bod(8, 7),
new Bod(3, 7), new Bod(5, 1), new Bod(1, 3) };
/* V poslední deklaraci (body3) musí souhlasit počet
inicializací (4) s udanou velikostí pole [4]*/
```

Inicializované vícerozměrná pole

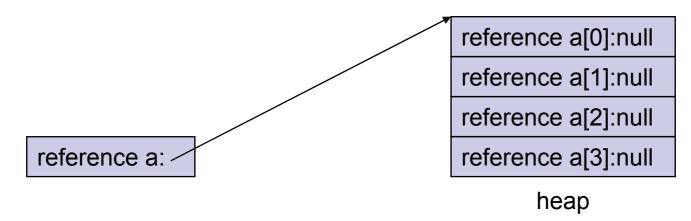
```
•Stejně lze inicializovat i pole s více prvky
int [,] xyint = new int[,] /*new int[2,3]*/
  { { 11, 12, 13 }, { 21, 22, 23 } };
Bod [,] xy = new Bod[,] /* new Bod[2,3]*/
   { new Bod(1,1), new Bod(1,2), new Bod(1,3) },
    { new Bod(2,1), new Bod(2,2), new Bod(2,3)}
for (int ix = 0; ix < xy.GetLength(0); ix++) /* 0..1 */
 for (int jy = 0; jy < xy.GetLength(1); jy++) /* 0..2 */
  { Bod b = xy[ix, iy]; int n = xy.Length; // n=6
```

Zubaté pole (1)

int[][] a; //Všimněte si dvojitých závorek

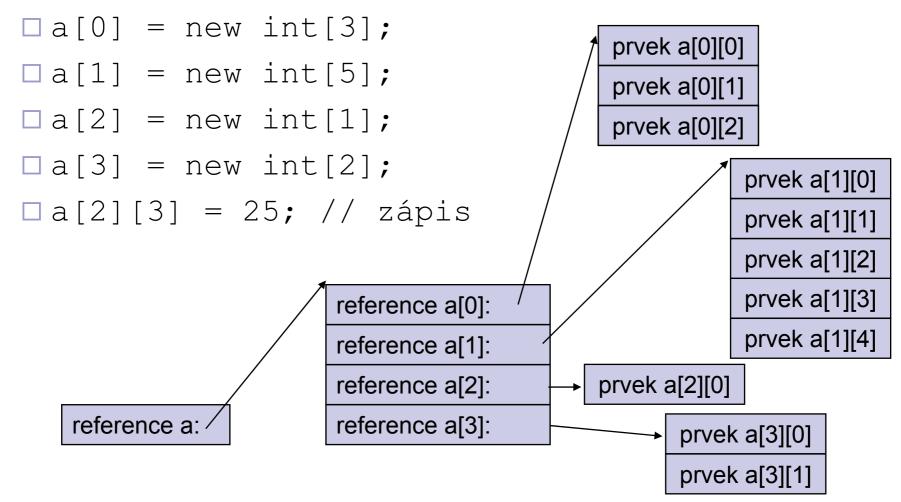
reference a:null

a = new int[4][];

Zubaté pole (2)

Každý prvek pole musíme ještě inicializovat

Inicializované zubaté pole

```
int[][] b1 = new int [4][] { new int[3] { 00, 01, 02 },
                             new int[5] { 10, 11, 12, 13, 14 },
                             new int[1] { 21 },
                             new int[2] { 30, 31 }
                             new int[3] { 00, 01, 02 },
int[][] b2 = new int[][] {
                             new int[5] { 10, 11, 12, 13, 14 },
                             new int[1] { 21 },
                             new int[2] { 30, 31 }
int[][] b3 = new int[][] { new int[] { 00, 01, 02 },
                             new int[] { 10, 11, 12, 13, 14 },
                             new int[] { 21 },
                             new int[] { 30, 31 }
                          };
                    int i = b1[1][2]; // výsledek 12
```

K 13135, ČVUT FEL Praha

Pole jako parametr

Referenční typ, metoda modifikuje předané pole

```
static void Main()
{ int [ ] ar = new int[ ] { 11, 12, 13 };
    Mocniny(ar);
    // ar -> { 121, 144, 169 }
    }
    static void Mocniny(int [] ar)
    { for (int i = 0; i < ar.Length; i++) ar[i] *= ar[i];
    }</pre>
```

□Špatně

Pouze kopie reference (a shallow copy)

Kopie pole 2/3

Pomalé kopírování po elementech

```
int size = ar.Length;
int[] copy = new int[size];
for (int i = 0; i < size; i++) copy[i] = ar[i];</pre>
```

Rychlejší, ale omezené na všechny prvky zdroje

```
const int STARTINDEX = 0; // eventuálně i jiné číslo >= 0
int[] copy = new int[ar.Length+ STARTINDEX];
ar.CopyTo(copy, STARTINDEX);
```

// vždy se kopírují všechny elementy zdrojového pole, zde ar

Array.Copy() - dvě varianty

```
int len = ar.Length;
int [ ] copy = new int[len];
int [ ] half = new int[len/2];
Array.Copy( ar, copy, ar.Length); // kopie všeho
                            // Zdrojové pole
Array.Copy( ar,
                           // Start index zdroje
              len/2.
              half,
                            // Cílové pole
                           // start index cíle
              0,
              half.Length); // Kolik prvků kopírovat
```

...KONEC... a nashledanou příště

